

Προβληματική :

Η περίοδος της Δικτατορίας στην Ελλάδα σηματοδοτεί αναμφίβολα μια στιγμή κορύφωσης των σχέσεων με τη Γαλλία, τόσο στο θεσμικό, διανοητικό, καλλιτεχνικό, όσο και στο πολιτικό επίπεδο. Στη διάρκεια της Επταετίας ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων, κάθε ηλικίας, κοινωνικής προέλευσης ή επαγγελματικής ιδιότητας, κατέφυγαν στη Γαλλία, ιδιαίτερα στο Παρίσι, που δεν άργησε να μετατραπεί σ'έναν από τους σημαντικότερους χώρους αντίστασης ενάντια στο στρατιωτικό καθεστώς. Η Γαλλία προσέφερε εκείνα τα χρόνια ένα χώρο υποδοχής και εξορίας, όπου επικρατούσαν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο, ενός πολιτικού αγώνα, που απέβλεπε στην εξ αποστάσεως στήριξη πράξεων αντίστασης επί του ελληνικού εδάφους. Έχοντας αναδειχθεί σε «πρωτεύουσα» των εξόριστων της Χούντας, το Παρίσι δεν άργησε έτσι να μετατραπεί σε σημαντική εστία αντιχουντικής αντίστασης. Μεταξύ των εξόριστων συναντάει κανείς την αφρόκρεμα της ελληνικής διανοήσης και ορισμένες εμβληματικές προσωπικότητες προερχόμενες από τον κόσμο των τεχνών (Θεοδωράκης, Μερκούρη), καθώς από πνευματικούς και πανεπιστημιακούς κύκλους (Πουλαντζάς, Τσουκαλάς), προσωπικότητες που στη συνέχεια θα διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στο διανοητικό τοπίο στο Παρίσι της δεκαετίας του 1970, όσο στην Ελλάδα στις δεκαετίες που ακολούθησαν.

Σαράντα και πλέον χρόνια μετά το τέλος της Δικτατορίας, η Ημερίδα σκοπεύει να εξετάσει τις στενές σχέσεις, τις ανταλλαγές και τις επιρροές μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας στη διάρκεια αυτή της περιόδου. Το ενδιαφέρον στρέφεται ιδιαίτερα στη μελέτη των δικτύων υποστήριξης και στις σχέσεις που αναπτύχθηκαν μεταξύ των εγκατεστημένων στο Παρίσι Ελλήνων προσφύγων με ορισμένους Γάλλους διανοούμενους και καλλιτέχνες που κινητοποιήθηκαν υπέρ της υπόθεσης της Δημοκρατίας στην Ελλάδα. Στη διάρκεια της πρώτης συνεδρίας, θα παρουσιαστεί το πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο, δίνοντας έμφαση στη μελέτη των αντιστασιακών και των κινημάτων αντίστασης. Η δεύτερη συνεδρία είναι αφιερωμένη στους καλλιτεχνικούς κύκλους, καθώς και σε ορισμένες προσωπικότητες που ξεχώρισαν, εκείνα τα χρόνια, με το δημόσιο ρόλο τους, μεταξύ των οποίων οι Νίκος Πουλαντζάς, Μίκης Θεοδωράκης και Μελίνα Μερκούρη. Τέλος, θα εξετασθεί επίσης η περίπτωση των φιλοχουντικών κύκλων που δραστηριοποιήθηκαν τότε στο Παρίσι, μια πιθανώς άγνωστη πτυχή, και θα επιχειρηθεί να ενταχθεί αυτή η κινητοποίηση στο ευρύτερο πλαίσιο της πολιτικής μετανάστευσης στη διάρκεια των χρόνων της Δικτατορίας.

Organisateurs • Διοργανωτές

Journée d'étude • Ημερίδα

Athènes • 07 / 10 / 2016 • Αθήνα

Cette manifestation s'inscrit dans le cadre du programme «Paris-Athènes (1945-1975)», financé par l'École française d'Athènes. Elle est couplée de la journée d'études « Athènes - Paris 1945-1975. Littérature et politique », qui se tiendra à l'École française d'Athènes le 6 octobre 2016.

Comité d'organisation:

Servanne Jollivet (CNRS, UMR 8547, Transferts Culturels)

Nicolas Manitakis (Université d'Athènes)

Langues : grec, français (pas de traduction simultanée)

Entrée libre

Η Ημερίδα διεξάγεται στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος « Athènes-Paris, 1945-1975 », χρηματοδοτείται από τη Γαλλική Σχολή Αθηνών και πλαισιώνεται από μια παράλληλη Ημερίδα με τίτλο « Αθήνα-Παρίσι 1945-1975. Λογοτεχνία και πολιτική», που θα διεξαχθεί στη Γαλλική Σχολή Αθηνών στις 6 Οκτωβρίου.

Οργανωτική Επιτροπή :

Servanne Jollivet (CNRS, UMR 8547, Transferts Culturels)

Νικόλας Μανιτάκης (Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Γλώσσες : ελληνικά, γαλλικά (δεν υπάρχει ταυτόχρονη μετάφραση)

Ελεύθερη είσοδος

Les relations France-Grèce pendant la dictature (1967-1974). Exil, engagement, résistance

Οι ελληνογαλλικές σχέσεις την περίοδο της Δικτατορίας (1967-1974). Εξορία, στράτευση, αντίσταση

Photo. Simos Tsapnidis, 21 Avril 1968 © Manolis Daloukas
Φωτ. Σίμος Τσαπνίδης, 21 Απριλίου 1968 © Μανώλης Νταλούκας

Programme • Πρόγραμμα

9.30 - 9.45:

Mots d'accueil et introduction • Παρουσίαση της Ημερίδας από τους διοργανωτές

9.45 - 10.15: Conférence introductive • Εναρκτήρια Διάλεξη

Χρήστος ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ

Επισκόπηση των ελληνογαλλικών σχέσεων την περίοδο της Δικτατορίας
(*Aperçu des relations franco-helléniques durant la Dictature*)

10.15 - 12.00: 1^η Συνεδρία • 1^η session

Paris comme lieu de résistance et lieu d'exil
Το Παρίσι ως τόπος αντίστασης και εξορίας

Νικόλας Μανιτάκης

Το Παρίσι των αυτοεξόριστων αντιστασιακών
(*Le Paris des exilés et résistants Grecs*)

Αντώνης Σαραντίδης

Η «Πορεία» (1967-1972): ένα αντιδικτατορικό περιοδικό στο Παρίσι
(*Une revue de résistance : la revue Poreia*)

Κωστής Κορνέτης

Το Ελληνικό Σπίτι και η Χούντα των Αθηνών. «Μεταβολίζοντας» τη δεκαετία του '60 στην Πανεπιστημιούπολη του Παρισιού
(*Le régime militaire d'Athènes et la Fondation Hellénique de la Cité universitaire de Paris*)

Σπύρος Αρσένης - Κατερίνα Τζαμαλή

«Γεννήθηκα Ελληνίδα»: η Μελίνα Μερκούρη ενάντια στη Χούντα
(*«Je suis née grecque» : Melina Merkouri contre la Junte*)

Discussion • Συζήτηση

12.00 - 13.30:

Pause déjeuner • Διακοπή - Μεσημεριανό γεύμα

13.30 - 15.00: 2^η Συνεδρία • 2^η session

Engagement et résistance
Στράτευση και αντίσταση διανοουμένων και καλλιτεχνών

Servanne Jollivet

Philosophie et pensée politique pendant la dictature
(*Πολιτική σκέψη και φιλοσοφία την εποχή της Δικτατορίας*)

Μανώλης Νταλούκας

Έλληνες αντιστασιακοί στο Παρίσι την εποχή της Δικτατορίας : το φωτογραφικό αρχείο του Σίμου Τσαπνίδη
(*Des résistants grecs à Paris pendant la dictature : le fonds photographique de Simos Tsapnidis*)

Γιώργος Αρχιμανδρίτης

Το Παρίσι του εξόριστου Μίκη Θεοδωράκη
(*L'exil à Paris de Mikis Theodorakis*)

Discussion • Συζήτηση

Pause - 15 minutes • Διάλειμμα - 15 λεπτά

15.15 - 16.45: 3^η Συνεδρία • 3^η session

Presse, collaboration et milieux pro-juntas à Paris
Τύπος, συνεργασία και φιλοχουντικοί κύκλοι στο Παρίσι

Corinne Talon

La presse d'opinion française face à la dictature des Colonels : entre condamnation et complaisance
(*Ο γαλλικός Τύπος την περίοδο της Δικτατορίας : μεταξύ καταδίκης και αποδοχής*)

Τάσος Κωστόπουλος

“Το είπε ο κύριος Μαρσώ”. Ένας ξεχασμένος απολογητής της χούντας στο γαλλικό Τύπο
(*Comme l'a dit Monsieur Marceau. Un défenseur oublié de la junte dans la presse française*)

Δημήτρης Ψαρράς

Η ΕΚΟΦ αντιμέτωπη με τον γαλλικό Μάη. Ο Λάκης Ιωαννίδης ακόλουθος Τύπου στην ελληνική πρεσβεία του Παρισιού, 1967-1970
(*L'EKOF confrontée à Mai 68. Le chargé de presse Lakis Ioanidis au consulat grec à Paris, 1967-1970*)

Discussion • Συζήτηση

Pause - 15 minutes • Διάλειμμα - 15 λεπτά

17.00 - 18.30 Table ronde • Στρογγυλή Τράπεζα

Expériences personnelles et témoignages
Προσωπικές εμπειρίες και μαρτυρίες

Argumentaire :

La période de la dictature en Grèce marque indéniablement un moment d'intensification des relations avec la France tant sur le plan institutionnel, intellectuel, artistique que politique. Durant la dictature, un grand nombre de Grecs, quel que soit leur âge, condition sociale ou milieu professionnel, ont en effet rejoint la France, notamment Paris, qui s'est vite transformé en haut lieu de résistance contre le régime militaire. La France offre en effet en ces années à la fois un lieu d'accueil et d'exil, mais également les conditions propices à l'activisme politique sur le plan collectif et institutionnel ou à travers des initiatives individuelles visant à soutenir à distance l'action de résistance sur le sol grec. Devenue « capitale » des émigrés de la Junte, Paris n'a ainsi tardé à se transformer en haut lieu de résistance contre le régime militaire. Parmi ces exilés, on trouve également la fine fleur de l'intelligentsia grecque et certaines figures emblématiques du monde artistique (Theodorakis, Merkouri), intellectuel et universitaire (Poulantzas, Tsoukalas), qui joueront par la suite un rôle décisif dans le paysage intellectuel à Paris dans les années 1970, puis en Grèce pendant les décennies qui suivent.

Quarante ans après la fin de la dictature, cette journée d'études vise à faire retour sur les relations étroites, échanges et transferts entre la France et la Grèce durant cette période. Nous nous intéressons ici au premier plan aux différents réseaux de soutien et aux liens qui se nouent entre les réfugiés installés à Paris et certains intellectuels et artistes français qui se mobilisent pour la cause grecque. Un premier panel permettra ainsi de brosser plus largement le contexte politique et institutionnel, en donnant une image plus précise des acteurs et des mouvements de résistance. Le second panel sera davantage consacré aux milieux artistiques, ainsi qu'à certaines personnalités qui ont joué un rôle de premier plan pendant ces années : Nikos Poulantzas, Mikis Theodorakis, Melina Merkouri notamment. Enfin, aspect peut-être moins connu, nous examinerons également le cas des milieux pro-juntas qui s'organisent alors à Paris et tenterons de replacer cette mobilisation dans le contexte plus vaste de cette émigration pendant les années de la dictature en Grèce.